

NGK-LID MARTIJN VAN DEN BERG OVER AMBACHTELIJKE SMEDERIJEN:

'BELANGRIJK DAT WE ALS BRANCHE ZICHTBAAR BLIJVEN'

BEELD EN TEKST FRANK SENTEUR

NEDERLANDS GILDE VAN KUNST-, SIER- EN RESTAURATIESMEDEN

Geen wereld binnen de metaalsector spreekt zo tot de verbeelding als die van oplaaiende smidsvuren, gloeiend heet ijzer en op aambeelden hamerende ambachtslieden. Gedreven door vakmanschap en creativiteit creëert een smid de mooiste werkstukken en daar is gelukkig nog steeds veel vraag naar. Smederij van de Geijn kan dat als NGK-lid alleen maar beamen. Maar dat neemt niet weg dat hij zich toch wel langzaam zorgen begint te maken over de vraag wat smederijen moeten doen om personeel te werven, teneinde de toekomst van dit mooie aloude ambacht veilig te stellen.

Martijn van den Berg met op de achtergrond het eiland met de vier smidsvuren.

Als 14-jarige was Martijn van den Berg al als stagiair te vinden in de ambachtelijke smederij van Sjaak van de Geijn in Leiden. Na het voltooien van de opleiding werktuigbouw startte hij daar dan ook gelijk als leerling-smid en bracht Sjaak van de Geijn hem de kneepjes van het vak bij. Na negen jaar vond Van den Berg het echter tijd om zijn scope te verbreden en ging hij bij grote metaalbedrijven werken, die meer waren gericht op het zwaardere constructiewerk. Naast technisch werk hield hij

zich daar ook bezig met planning en organisatie, wat een welkome aanvulling vormde op zijn technische kennis en ervaring.

Passie achterna

'Het bericht dat Sjaak van de Geijn een opvolger zocht, kwam op een moment dat ik in de "groot metaal" vrijwel tegen mijn carrièreplafond aan zat', zegt Van den Berg over een belangrijk kruispunt in zijn loopbaan. 'De overname was snel rond en in januari 2016 ben ik in Leiden

gestart. Hier legden we ons, als Ambachtelijke smederij van de Geijn, toe op sier- en regulier smeedwerk, restauraties en het zwaardere constructiewerk voor nieuwbouw, verbouw en renovatie. Het liep als een trein en een jaar later – 2017 – was al duidelijk dat we naar een groter pand moesten. Dat vonden we in Hillegom, maar het op die plek vestigen van een smederij was geen vanzelfsprekendheid. We kwamen in een woud van regeltjes, voorschriften, eisen en gemeentelijke verordeningen terecht. Mede met steun van onze branchevereniging NGK, die ons heeft geadviseerd over het verkrijgen van de juiste vergunningen, is het echter gelukt. Naast een veelzijdig arsenaal aan speciaal gereedschap biedt de huidige werkruimte plaats aan vier smidsvuren, die we hebben geconcentreerd in een eiland met daar omheen vier aambeelden. We lopen elkaar dus nooit in de weg. Ik heb nu één ervaren smid in vaste dienst en hier zijn altijd wel één of meerdere stagiairs te vinden.'

Cursussen en workshops

'Buiten hebben we ook vier smidsvuren en dat is heel handig als we cursussen en workshops geven', vervolgt Van den Berg. 'Zoals onlangs, toen we een teambuilding-evenement voor twintig man van de Brandweer uit Lisse hebben georganiseerd. We hebben ook geregeld stagiairs van metaalopleidingen over de vloer, want we vinden het heel belangrijk om jonge mensen enthousiast te maken voor het vak. Dat is natuurlijk een stevige uitdaging. Tegenwoordig willen bijna alle tieners rapper of influencer worden, want daarmee kunnen ze heel snel rijk worden. Althans, dat denken ze. Uiteraard wijst

de praktijk wel anders uit, maar zie dat idee maar eens uit die jonge hoofden te krijgen.'

Allround smederij

'Restauratiewerk is een belangrijke bron van inkomsten', benadrukt Van den Berg. 'Dan hebben we het veelal over siersmeedwerk, zoals hekken en poorten, maar bijvoorbeeld ook over deurkrukken en ornamenten en over constructieve delen zoals muurankers. Zo hebben we voor museum Dolhuys in Haarlem al het ijzerwerk gerestaureerd en een staalconstructie gemaakt. Dat benadrukt onze kracht als echte allround smederij. Aan promotie besteden we veel aandacht. Voor muurankers hebben we een aparte website gebouwd: www.muuranker.nl. Daarnaast hebben we voor onze algemene website voor

iedere neus de domeinnaam www.smederij.nl weggekaapt. Dat lukte omdat die naam al vóór de grote internethausse is vastgelegd.'

« Restauratiewerk is een belangrijke bron van inkomsten »

Zichtbaar blijven

Om milieuredenen zijn vrijwel alle smederijen uit stadscentra verdwenen en naar industrieterreinen verhuisd. 'Daarmee word je als het ware onzichtbaar', benadrukt Van den Berg.

'Je moet er als smederij op uit. Vandaar dat we onder meer te vinden zijn op de Restauratiebeurs en medeorganisator zijn van de Smedendagen, die dit jaar een heel weekend in Dronten plaatsvonden. Iedereen vindt het ambachtelijk smeden van metalen werkstukken prachtig om te zien en wellicht dat dit mede bijdraagt aan het veilig stellen van de toekomst voor dit mooie vak. Daarvoor moeten technische opleidingen ook veranderen. Scholen investeren niet graag in een smederij. Te duur. En ook het werken vanaf een schetsontwerp in plaats van een gelikte CAD-tekening is iets wat je moet kunnen als aankomend smid. Creativiteit, vakmanschap en veelzijdigheid kenmerken ons vak, dat je nog het beste leert in de praktijk. Van een goede leermeester dus en daarvan zijn er in ons land gelukkig nog genoeg.'

Branchemanager
Miko Wijnands

NEDERLANDS Gilde van Kunst-, Sier- en

RESTAURATIESMEDEN De Bond van Smidspatronen Nederland (BSPN) vormde in 1903 de start van Koninklijke Metaalunie. Inmiddels zijn er zo'n 43 ambachtelijke smeden verenigd in het Nederlands Gilde van Kunst-, Sier- en Restauratiesmeden (NGK). Een mooie benaming die precies aangeeft met welke takken van sport de smederijen zich bezighouden. Miko Wijnands is branchemanager van het NGK, dat zich actief inzet voor haar leden en donateurs. 'Naast belangenbehartiging organiseren we onder meer cursussen voor zowel leden als niet-leden, zoals onlangs de cursus smeedstempel maken,' vertelt Wijnands. 'Ook hebben we bijvoorbeeld de Gildeproef ontwikkeld, basis en gevorderd. Smeden die hiervoor slagen, mogen zich Vakbekwaam Smid

noemen en kunnen dan verder voor het hoogst haalbare: de Meestertitel, die we in 2019 hebben geïntroduceerd.

Vanzelfsprekend zijn we als NGK nauw betrokken bij onderwijs en overheid. We staan op de Restauratiebeurs en proberen bij het reguliere onderwijs aandacht voor het vak van smid te creëren. Dat is echt nodig. Voorlopig blijft de branche qua omvang en omzet stabiel, maar de toekomst hangt van veel onzekere factoren af. De NGK is echter een hechte club, waarbij tussen de leden een gezonde collegialiteit en rivaliteit heerst. Vaak wordt er ook prima samengewerkt, want niemand kan immers alles.'